

УПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС НА КАФЕДРІ ОПЕРАТИВНОЇ ХІРУРГІЇ ТА ТОПОГРАФІЧНОЇ АНАТОМІЇ

Проніна О. М., Білич А. М., Пирог-Заказникова А. В., Коптев М. М.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

На кафедрі оперативної хірургії і топографічної анатомії ВДНЗУ «УМСА» в навчальному процесі домінуюче місце займає самостійна підготовка студентів. Основна увага звертається на включення питань у методичні розробки з кожної теми практичних занять, які студенти мають самостійно опрацювати. Крім того, на кафедрі в позаурочний час студенти залучаються до самостійної підготовки, отримують консультації у викладачів кафедри.

Ключові слова: самопідготовка студентів, методи навчально-методичної роботи, якісна підготовка, ситуаційні задачі.

Вирішення завдання формування професійних компетенцій майбутнього лікаря в процесі здобуття вищої освіти нашою є потребою в фундаментальних знаннях, отриманих на кафедрі оперативної хірургії та топографічної анатомії. Прихований резерв підвищення ефективності вивчення предмета полягає в управлінні СРС на етапі позааудиторної підготовки до практичних занять. Для цього використовуються різні напрями СРС. У методичні розробки тем практичних занять на всіх факультетах внесений розділ «Основні питання для самостійної підготовки студентів». Згідно з цим розділом студенти в позаурочний час мають опрацювати питання, внесені до самостійної підготовки студентів, і бути готовими дати відповідь на практичному занятті на опрацьовані ними питання.

Обов'язковим елементом наближення теорії до практики на кожному занятті є розв'язування ситуаційних задач. На тестовому контролі знань студенти не лише розв'язують завдання, а й теоретично обґрунтовують вибір відповіді, що сприяє розвитку в них клінічного мислення.

Створення проблемних ситуацій на занятті спонукає студента до пошуку шляхів їх вирішення і логічного пояснення. Такий підхід викликає зацікавленість предметом та активізує пізнавальну діяльність під час СРС.

Підготовка студентів до чергового практичного заняття пов'язана з використанням відповідних підручників, включаючи питання самостійної підготовки студентів.

Практика свідчить, що не всі студенти відповідально ставляться до опрацювання питань, які вносяться до самостійної підготовки студентів. Аналіз роботи кафедри з упровадження в навчальний процес СРС виявив, що не на всіх факультетах це питання перебуває в центрі уваги студентів.

Моніторинг успішності навчання студентів засвідчив, що серед студентів медичного факультету позитивну оцінку елементів самопідготовки дали 85% опитаних, на стоматологічному факультеті цей показник становить 80%.

Проведення модульного контролю з усіх тем навчальної програми з оперативної хірургії та топографічної анатомії – етап підбиття підсумків і встановлення рівня підготовки студента за період навчання на кафедрі. До цієї форми навчального процесу залучаються всі студенти академічної групи. Така форма контролю знань студентів також належить до самопідготовки, оскільки студенти в обмежений час (15 хвилин) мусять дати правильну відповідь на поставлене питання, а викладач у присутності студентів проводить перевірку відповідей студентів і виставляє відповідні оцінки. Така форма контролю знань студентів допомагає нам і під час письмового опитування студентів, і під час детального обговорення письмових відповідей разом із викладачем. Завдяки активності викладача студенти усвідомлюють прогалини у своїх знаннях.

На кафедрі широко практикується самопідготовка студентів у позаурочний час. У кожній академічній групі викладач обирає студентів, які мають низький рівень загальної підготовки, недостатні знання з анатомії людини, і рекомендує їм проводити самопідготовку під контролем чергового викладача. Під час самопідготовки студенти забезпечені підручниками, методичними посібниками, таблицями, вологими анатомічними препаратами, навчальними кінофільмами. У разі виникнення незрозумілих питань у цієї групи студентів вони можуть отримати індивідуальну консультацію в чергового викладача.

Наш досвід роботи з такою групою студентів підтверджує, що студенти, які залучаються до самопідготовки в умовах кафедри, з часом покращують свої знання, у них значно зменшується кількість незадовільних оцінок і підвищується загальний рівень підготовки з оперативної хірургії та топографічної анатомії.

Крім типового навчання, на кафедрі велика увага приділяється роботі наукового гуртка, яка розвиває зацікавленість у студентів самостійними науковими дослідженнями і їх застосуванням у подальшій лікарській практиці.

Наявність комп'ютерів на кафедрі дає змогу студентам через мережу Інтернет самостійно брати дистанційну участь у студентських науково-практичних конференціях, висловлювати свою думку щодо тієї чи іншої наукової проблеми.

Узагальнюючи досвід кафедри з упровадження в навчальний процес елементів самопідготовки, слід зробити такі висновки:

1. Якісна самопідготовка студентів до практичних занять сприяє кращому розумінню ними навчального матеріалу і формулюванню правильних відповідей на поставлені викладачем запитання.
2. Студентів, які нехтують самостійною підготовкою в домашніх умовах, доводиться залучати до неї в умовах кафедри під контролем викладача.
3. Поєднання самостійної роботи студентів із розбором матеріалу на практичних заняттях сприяє як зростанню ефективності самого заняття, так і підвищенню рівня підготовки майбутніх лікарів у цілому.
4. Констатація рівня сформованості знань і вмінь у студентів, які приходять на практичні заняття, дає змогу корегувати виявлені прогалини в самопідготовці шляхом удосконалення методик викладання й оптимізації організації самостійної роботи студентів.

Список використаної літератури

1. Роль студентського наукового гуртка в удосконаленні навчального процесу на кафедрі оперативної хірургії і топографічної анатомії / С. М. Білаш, М. М. Коптев, О. М. Проніна [та ін.] // Актуальні питання медичної освіти : матеріали XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. – Тернопіль, 12-13 травня 2016. – Т. 2. – С. 78-79.
2. Застосування сучасних інформаційних технологій у навчальному процесі – шлях до вдосконалення якості освіти вітчизняних лікарів / О. М. Проніна, С. І. Данильченко, М. М. Коптев [та ін.] // Сучасні технології управління навчальним процесом у вищих медичних навчальних закладах : матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю. – Полтава, 2014. – С. 177-178.
3. Сучасні задачі, проблеми та шляхи їх вирішення при вивченні топографічної анатомії і оперативної хірургії / О. М. Проніна, С. І. Данильченко, А. М. Білич [та ін.] // Український морфологічний альманах. – 2011. – № 3, т. 9. – С. 14-15.

АКТУАЛЬНІСТЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНОГО ЛІКАРЯ

Пустовойт Г.Л., Ярмола Т.І., Ткаченко Л.А.

ВДНЗ України „Українська медична стоматологічна академія”

Висвітлено основні питання використання інноваційних технологій для покращення навчального процесу у вищій школі.

Ключові слова: інноваційні технології, мультимедіа, навчальна інформація.

Криза системи професійної та загальної освіти свідчить про розрив між умовами життя, які різко змінилися, і системою освіти, її цілями, видами, змістом і технологіями навчання. До найважливіших причин, які породили кризу, належать попит на якість освіти, що зростає значною мірою; нові вимоги до викладацької діяльності, консерватизм освітньої сфери і недостатня її адаптованість до мінливих потреб суспільства; необхідність формування професійного мислення, активності та самостійності майбутніх фахівців. До цих причин слід також віднести недостатню розробку технологій професійного навчання. З огляду на це, традиційна технологія навчання майбутніх лікарів (від знання - до вміння), що заснована на науковій логіці, має бути доповнена новими інноваційними технологіями, які базуються на закономірностях пізнавальної діяльності [2].

Одним із завдань сучасного навчання стає розкриття потенціалу всіх учасників педагогічного процесу, надання їм можливостей прояву своїх творчих здібностей. Вирішення цих завдань неможливе без інноваційних технологій. Взаємозв'язок діяльності викладача і студентів відбувається за допомогою засобів навчання – носіїв навчальної інформації, до яких належать слово, слайд, відеофільм, посібник і підручник [1].

Поява інформаційних технологій навчання, орієнтованих на використання комп'ютерних технологій, суттєво посилила можливість управління навчальним процесом шляхом створення передумов для адаптивного навчання. Таким чином, поява комп'ютера в освітній сфері слугувала своєрідним каталізатором тих тенденцій, які висвітлили інформаційну сутність процесу навчання [3].

Нові інформаційні технології мають широкий діапазон можливостей удосконалення навчального процесу та власне освітньої системи. Одним із дидактичних засобів, який має потужний потенціал розвитку, є мультимедіа.

На основі аналізу робіт вітчизняних і зарубіжних дослідників, педагогів та психологів з'явилася можливість дійти висновку, що використання мультимедіа дозволяє вирішувати дидактичні питання з вищим освітнім ефектом, мультимедіа може стати засобом підвищення ефективності навчання, значно скорочує час на вивчення обов'язкового навчального матеріалу, дає можливість суттєво поглибити і розширити коло розглянутих проблем і питань.

Мультимедіа не тільки забезпечує множинні канали подання інформації, а й створює умови, за яких різноманітні середовища доповнюють одне одного. Перед студентами відкриваються широкі можливості у творчому використанні кожного окремого середовища. Одні з цих середовищ – просторово-орієнтовані (текст, графіка), інші – орієнтовані на час (звук, анімація, відео).

За даними ЮНЕСКО, коли людина слухає, вона запам'ятовує 15% повідомлюваної інформації, коли дивиться - 25% інформації, що бачить, а коли і бачить, і слухає – має можливість запам'ятати 65% інформації.

У певному сенсі всі педагогічні технології є інформаційними, оскільки навчальний процес – це обмін інформацією між викладачем і студентом. Утім, у сучасному понятті, інформаційна технологія навчання – це педагогічна технологія, що використовує спеціальні способи, програмні та технічні засоби (аудіо- і відеозасоби, комп'ютери, телекомунікаційні методи) для роботи з інформацією.

На макрорівні інновації стосуються змін у всій системі освіти. Вивчаючи досвід використання у викладацькій діяльності інноваційних методів, можемо виокремити такі їхні переваги: вони допомагають навчити студентів активним способом здобуття нових знань; дають можливість оволодіти вищим рівнем практичних навичок; створюють такі умови навчання, за яких студенти не можуть не навчитися; формують активну життєву позицію. У зв'язку з цим особливий інтерес становлять активні методи навчання, адже вони сприяють ефективному засвоєнню знань, формують навички практичних досліджень, дозволяють приймати професійні рішення, формують ціннісні орієнтири особистості, підвищують пізнавальну активність, розвивають творчі здібності.

Інноваційні освітні технології нерозривно пов'язані з підвищенням ефективності навчання та виховання і спрямовані на остаточний результат освітнього процесу – підготовку висококваліфікованих спеціалістів, які мусять мати фундаментальні та прикладні знання; володіти здатністю успішного опанування нових професійних навичок; динамічно реагувати на нові умови і вимоги; мати високі моральні та громадянські якості.

З огляду на це, всі сучасні викладачі мають брати участь у створенні:

- 1) методичних інтерактивних посібників нового покоління для студентів, що дадуть змогу представити